

CRISTINA COMENCINI

AŞK

İtalya'da Bir Türk Sevdim

Çeviri: Semin Sayıt

CAN

CRISTINA COMENCINI

İtalya'da
Bir Türk Sevdim

Can Yayınları 930

Il cappotto del turco, Cristina Comencini

© 1997, Giangiacomo Feltrinelli Editore, Milano

© 1999, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1999

4. basım: Ocak 2012

Bu kitabın 4. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Olena Chernenko

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-510-922-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

CRISTINA COMENCINI

İtalya'da Bir Türk Sevdim

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren
Semin Sayıt

CRISTINA COMENCINI, 1956'da doğdu. Ekonomi öğrenimi alan Comencini, *Zoo* (Hayvanat Bahçesi) adlı çocuk hikâyesinin beyazperdeye aktarılması için yapılan öneri üzerine XX. yüzyıl İtalyan sinemasının öncülerinden olan babası Luigi Comencini'nin izinden giderek senaristliğe ve yönetmenliğe soyundu. Bu arada romancı ve öykücü olarak edebiyat alanındaki çalışmalarını sürdürdü. Comencini, *Geceyle Gelen* (Can Yayınları, 2010), *İtalya'da Bir Türk Sevdim, Yüreğimdeki Canavar* (Can Yayınları, 2011) isimli kitapların yanı sıra *Pagine strappe, Passione di famiglia, Matrioska* ve *L'illusione del bene* adlı eserlerin de yazarıdır.

SEMİN SAYIT, 1935'te İstanbul'da doğdu. 1962'den beri İtalya'da yaşıyor. Uzun süre Roma'daki Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nde (FAO) çalıştı. İtalyan edebiyatının Türkiye'de tanınmasına katkıları nedeniyle, 2003 yılında İtalyan Cumhurbaşkanı tarafından "Commendatore" unvanına layık görüldü ve İtalyan Dayanışma Yıldızı nişanı aldı. Lampedusa, Calvino, Levi, Sciascia, Tabucchi, Camon, Baricco, Tamaro, Comencini ve Vaughan'dan çeviriler yaptı. Ayrıca, çocuklar için hem Türkçe hem İngilizce olarak yazdığı *İki Büyükannenin Masalları* (*Tales of my grandmothers*) ve bir de *Yemek Yapmayı Hiç Sevmiyorum* adlı bir kitabı vardır. 1995'ten bu yana İtalyanca ve İngilizceden çeviriler yapıyor.

Sevgili Matteo'ya

İşte geldik gidiyoruz
hoşça kal kardeşim deniz
biraz çakılından aldık
biraz da masmavi
tuzundan
sonsuzluğundan da biraz
ışığından da birazcık
birazcık da kederinden
bir şeyler anlattın bize
denizliğin kaderinden
biraz daha umutluyuz
biraz daha adam olduk
işte geldik gidiyoruz
hoşça kal kardeşim deniz

NÂZİM HİKMET
Varna, 1951

Öndeyiş

Sekiz kat çıkmak, hem de asansörsüz. Emlak bürosu görevlisinin pırıl pırıl boyalı ayakkabıları, basamakları kararlılıkla tırmanıyor. Ağzımı açmadan peşinden gidiyorum. Sokağın sessizliğine olduğu kadar kiracıların ölçülü suskunluklarına da hayran oluyorum. Beşinci kata varınca soluk soluğa kalan adamın sesi kısılır gibi oluyor.

“Daire, daha doğrusu oda, binanın terasına sonradan yapılmış; parka bakan tek bir penceresi, küçük bir banyosu, bir de dayalı döşeli mutfuğı var.” Sonra adımlarını yavaşlatarak tıkanır gibi birden soruyor: “Ama belki sizin için mutfuğa gerek yok, değil mi?”

“Hayır, yok.”

Yine tırmanmayı sürdürüyor.

“Her neyse, mutfak var. Oda da, göreceğiniz gibi, güneş içindedir.”

Başka bir şey söyleyemiyor, çünkü soluğu tümnden kesiliyor. Son katı, ayak seslerimizi ve kesik kesik solumalarımızı dinleyerek hiç konuşmadan çıkıyoruz.

Kapının önünde cebindeki anahtarı ararken son sözlerini mırıldanıyor:

“Dediğiniz gibi, yazı yazacaksınız, burası tam size göre.”

“Yalnız bir yıl için istiyorum.”

Evi niçin tutmak istediğimi niye söyledim acaba? Herhalde, garsoniyer aradığımı düşünmesinler diye. Sırf o yüz-

den, aceleyle kocam ve çocuklarım olduğunu ve fazla kira ödeyemeyeceğimi de ekledim. Ne kadar huzursuz ve tedirginim; en küçük bir şey beni ürkütmeye, bocalatmaya yetiyor, her yenilik yürek çarpıntılarına yol açıyor. Yaşam tehlikelerle, gizli tuzaklarla, her an karşılaşabileceğim kötü niyetli yabancılarla dolu sanki. Hiçbir zaman, küçücük bir kızken bile, öyle gözüpek değildim, ama o zamanlar yalnız değildim, yanımda o vardı.

Adam kapıyı açtı. Karanlıkta yalnızca kare biçimindeki küçük odanın beyaz duvarlarını ve ahşap döşemesini seçebiliyorum. Kapalı panjurların arasından biraz ışık sızıyor. Adam pencereyi ardına kadar açıyor.

“Eşya olarak şimdilik yalnız bu masa var, ama ev sahibi odayı istediğiniz gibi döşemeye razı: Bir kanape, bir kitaplık, yatak verebilir.”

“Hiçbir şey istemem, sağ olun.”

Gözüm, açık pencerenin ötesindeki gökyüzünde yüzen beyaz bulutlardan başka bir şey görmüyor. Sanki karşımda, parktaki ağaçların tepeleri ve birkaç evin damındaki antenlerle alt tarafı hafifçe kirletilmiş bembeyaz bir tual var. Birden çığlık çığığa bir kırlangıç sürüsü geçiyor ve uzaklaşıp kayboluyor. Tuvalin bir ucundan, bulutların arasındaki mavi boşlukları delen bir uçak görünüyor, sonra o da yok oluyor.

Gözlerim yaşlarla doluyor.

“Beğendiniz mi?”

“Evet” anlamında başımı sallıyorum. Ne kadar zamandır onun varlığını böylesine canlı biçimde duymamıştım. Odanın bu yalın boşluğu, hiçbir bağı ve kösteği olmayan, alabildiğine özgür bulutların devindiği gökyüzüne açılan o pencere.

Bunca yıl nasıl yaşayabildim onsuz?

1951-1967

1

Adım Maria, kız kardeşiminki de Isabella. Ama adlarımız yalnızca görünüşte birbirinden farklı. Aslında anne babamız bize aynı adı koymuşlar: Ona Isabella Maria, bana Maria Isabella demişler. Babam fotoğraflarımızı hep birlikte çeker, annem bize, değişik renklerde, ama birörnek elbiseler giydirirdi. Her zaman, aynı elmanın iki yarısı ya da aynı deniz kabuğunun içindeki iki inci olduğumuzu söylerlerdi. Uzun süre, geceleri uykuya dalmadan önce adlarımız üstünde varsayımlarda bulunduk hep. Karşıt yaradılışlarımız düşsel dünyalarımızda da kendini gösterirdi. Daha o zamandan, anne babamızın uslu kızlar gibi birbirimize benzememiz gerektiği yolundaki isteğine tüm gücümüzle karşı koyup onları düş kırıklığına uğratmaya çalışırdık.

“Birimiz ölürsek, nüfus kütüğünde hiç değişiklik yapmadan ölenin adını yaşayana verirler.” Ben aklımdan geçenler kadar gerçek ve acıklı bu sözleri söylerken o, hayal gücünden yoksun sağır kulaklarıma bir şarkı gibi fısıldardı: “Yağmurlu ve şimşekli bir gecede iki küçük kız bir düş gördü, aynı buluttan düşen iki su damlacığı camda donup kaldı.”

Aramızda bir yaş vardı ve daha büyük olmama karşın onsuz hiçbir ânım yoktur. Yalnız geçirdiğim ilk yıl, önümdeki daha pek çok yıllar gibi, bilinmezlerle dolu.

O doğmadan önce annemle babamın odasında yatar-
mışım. Annem herhalde hiç kendine güveni olmayan,
ürkek ve kaygılı bir kadındı. Sonraları, başka birçok şey
için olduğu gibi, kız kardeşimin gelişi sanırım, bu bakı-
mıdan da durumu düzeltmeye yaradı. En sonunda bir ço-
cuk odası hazırlandı: anne babamızın periler ülkesinden
aldıkları mavi boyalı tahtadan iki küçük karyola, oyun-
cuklarımız ile ilk kitaplarımız için açık renk raflar ve üs-
tünde resim yapabileceğimiz ufak bir masa. Daha sonra
evimize bir Fransız kız geldi, onu daha pek çok genç kız
izleyecekti.

Odamız bahçeye bakardı. Isabella'nın kentin dışında
bir köşkte yaşadığımızı keşfettiği günü anımsıyorum. Evin
önündeki çimenlerde oturuyorduk; o yaşlarda bahçenin
bu köşesinden uzağa gitmezdik. Ben, matmazelin istediği
gibi, yanımda oyuncaklarımla kımıldamadan oturuyor-
dum; o ise ne zamandır çimenleri, toprağı karıştırmaya,
bulduğu örümcekleri ve hanımböceklerini ağzına sokma-
ya, yaprakların ve otların arasındaki köpek pisliklerini kok-
lamaya başlamıştı.

Matmazel elindeki dergiye dalmış, çiklet çiğneyerek
bir şarkı mırıldanıyordu. Yürekliliğine şaşırıp kaldığım
Isabella'ya bakıyordum. Kız kardeşim, gardiyanımıza şöy-
le bir göz attıktan sonra, uzun çimenlerin arasına yıldırım
gibi dalıp kaybolmuştu. O geçerken otlar, uzun saplı bir
tarağın dişleri gibi eğilip kalkıyordu. Isabella sürüne sürü-
ne bahçeyi çevreleyen duvara doğru ilerliyordu. Sonra
birden otlar kıpırdamaz oldu.

Belki de bir örümcek görüp dikkati dağılmış ve ilk dü-
şüncesi, rüzgâra tutulmuş bir tüy gibi uçup aklımdan çık-
mıştı. Ne bir tasarı, ne bir eylem üzerinde uzun boylu du-
rabilirdi. Karşılaştığı her yeni güzellik onu çeker, aklını
çelirdi. Ben ise, sanki leş kokulu bir tutkalla yapıştirıldığım
mantığımdan ayrılamaz, en sonunda kuşkuvar içinde yor-
gun argın harekete geçer, her seferinde de yakalanırdım.

Isabella, fırlatılmaya hazır bir füze gibi birden duvara
tırmanıverdi. O yükseklikten, çevreyi üç yüz altmış dere-

celik bir açıdan görebiliyordu; sonra utkusunu dile getirmek için bir ıglık atıp, “Gm!” diye otların arasına atladı ve her zaman öyle yrrmşesine akıl almaz bir hızla emekleyerek ilerlemeye başladı. Matmazel kırık dökük bir İtalyancayla karışık Fransızca sözlerle onu yıldırmaya çalışarak peşinden koşuyordu.

Akşam bana gördüklerini anlattı:

“Bir yanda ağaçlar ve yeşilli sarılı kırlar var. Öbür yanda ise st üste yıgılmış, birbirine yapışık evler, pencereler ve yollar.”

Artık, kentle eğreti bir köy arasında sınırda bir yerde olduğumuzu biliyorduk. Ellili yıllardaydık ve çok geçmeden yollar ve evler bize ulaşacak; köşkün çevresinde, sadece o gün oturduğumuz imenlik ve kız kardeşimin kerametlerini göstermeye başladığı kk bir bambu korusu kalacaktı.

Dünyadaki tüm öteki insanlar için bir kız kardeş ne demektir bilemem. Kendi olağanüstü deneyimimi başkalarınınkilerle karşılaştırarak çok kez düşündüm bunu. Çocuklukta başlayıp yaşam boyu süren yarışma duygularına, çekememezlik, ilgisizlik ve bazen sevgi bağlarına tanık oldum.

Ama ta ilk zamanlardan beri beni Isabella’ya bağlayan –sözcüğün tam anlamıyla bağlayan– korkuydu. Her şeyden önce, uzun yıllar boyunca fiziksel bir korkuyla yaşadım. Hep tırmandığı ağaçtan düşecek, oyuncak ayıymış gibi parmaklayıp imdiklediği kurt köpeği tarafından parçalanacak, boyuna tıka basa yediği tereyağı, çikolata ve kaymaklardan yaman bir mide fesadına uğrayacak ya da ağzına sokup durduğu taş, toprak, iek ve börtü böcek yüzünden korkunç sancılı bir hastalığa tutulacak diye içim titrerdi.

Oysa, bütün ocuk hastalıklarının yanı sıra, ruhsal kökenli dedikleri egzamaya, çeşitli alerjilere ve astıma yakalanan hep bendim. O her zaman sapasağlamdı ve benden önce uyanırdı. stnde pijamasıyla, odamızın penceresi-

nin önünde dururken onu seyrederdim. O anda yüzünde olan ifadeyi çok iyi bilirdim: Her yeni başlayan günün heyecanı ile gözleri pırıl pırıl, aklından geçirdiği binlerce tasarıyla bir serüvenler fırtınasına tutulmuş gibiydi.

Anne ve babamız, kendi aşkları ve kavgaları, gezileri ve işleriyle dolu yaşamlarını sürdürürlerdi. Aralarındaki uyumu, bizim mutluluğumuzun temeli sayarlardı.

“Babanla ben gibi hep birbirinize bağlı olursanız başınıza hiçbir kötülük gelmez.”

Birbirimize bağlılığımız onları, başarılı evliliklerini yansıtmalıydı. Ama annem ışığı söndürüp odadan çıkar çıkmaz Isabella dişlerini gıcırdatmaya, geçirmeye, dudaklarını büzerek alaycı sesler çıkarmaya başlar ve gizemli bir sesle bana korkunç sırlar fısıldardı:

“Baba, her akşam annenin bir parçasını yiyor. Dün gece, hani o yılanlı yüzük olan sağ elini uzun uzun çiğnedi.”

Sonra, bu buluşunun iyice tadına varmamı ister gibi biraz beklerdi.

“Bu sabah elini, tuvalette yüzerken buldum; kemiklerin üzerinden etler sarkıyordu. Yarın dikkatlice bak, elinin yerinde takma bir el olduğunu göreceksin. Çok acıdığı için doğru dürüst kullanamıyor bile sağ elini. Dolapları, annenin gövdesinin her organı için yedek parçalarla dolu, çünkü babanın akşam neresini seçeceği belli olmaz. Hepsi giysilerin, ayakkabıların, şapkaların arasında saklı.”

Onu yalanlamanın ne kadar boşuna olduğunu bildiğimden, “Öyle yapıyorlarsa demek ki hoşlanıyorlar,” diye yanıtlardım. Aslında, dediklerinde her zaman bir gerçek payı vardı. Tam Isabella'nın sırf beni şaşırtmak için bunları uydurduğuna inanacakken birden fark ederdim bunu.

Annemle babamın dolabına gizlice bakar ve her ayakkabının içinde beyaz ayaklar, en üst rafta da babamın bir şapkasını okşayan uzun eldivenli bir kadın eli görürdüm.

Kız kardeşim aileden kimseye benzemezdi. Babam benim gibi esmerdi, gözleri de tıpkı benimkiler gibi çe-

kikti. Annem sarışın ve açık renk gözlüydü; burnu, sırtı, elleri minicik çillerle kaplıydı. Isabella'nın ise ne güneşin ne de rüzgârın pembeleştirebildiği süt beyazı bir teni, kahverengi ile kızıl arası belirsiz bir renkte ince telli saçları, bir gölün dibini andıran yeşilimsi gözleri vardı. Sol gözünde, yeşilin ortasında tek bir altın benek parıldardı.

Hoş geldiniz, demek için yanlarına gittiğimiz zaman annemin arkadaşları, "Ne tuhaf çocuk," derler ve çabucak gözlerini Isabella'nın benim çok güzel bulduğum yüzünden ayırıp bana çevirerek keyifle eklerlerdi:

"Maria ise tıpkı Angelo'ya benziyor."

Böyle anlarda annem hep onu göğsüne bastırır ve herkesin önünde öperdi.

On yaşına basınca bahçede yalnız oynamaktan kurtulduk. Bizleri eğlendirme görevi sona eren üçüncü Fransız matmazel de hepimize veda edip gitti.

O gün her zamankinden çok içim titriyordu; beni, Isabella'nın ve fantezilerinin tek bekçisi olarak bırakmanın denli uygunsuz olduğundan kimsenin haberi yoktu.

Evin önündeki ağaçlıklı geniş yolda, o zamanın üstü açılır kapanır arabalarından değişik renklerde dört-beş tane duruyordu. Gerek babam, gerekse arkadaşları deli gibi araba düşkünüydüler. Arabalarını boyuna birbirlerininle kıyaslar, yıkayıp parlatır ve sık sık oyuncak gibi değiştirip yenilerini alırlardı. Bizimkiler akşamları açık mavi bir Giulietta ile kentte tur atmaya çıkarlardı. Annem saçları dağılmasın diye başına ince bir fular sarar, beyaz çerçevesi, karnaval maskesi gibi kocaman güneş gözlükleri takardı.

O ilk özgürlük günümüzde Isabella ayaklarının altında yolun çakıllarını cıtırdatarak dolaşüyor, anne babamızın arkadaşlarının arabalarını okşayıp duruyordu. Salonun önünden geçerken gizlice hepsini izlemiştik. Cumhurbaşkanı seçimlerinden söz ediyorlardı. Annemle babam bu konuşmalarda hep azınlıkta kalırlardı. Arkadaşları Hıristiyan Demokrat adayları tutar, herhangi bir değişikliğin, daha yeni

kavuştukları zenginlik için bir tehlike yaratmasından korkarlardı; bizimkiler ise oldum olası sosyalisttiler.

Annemiz, koyu Katolik'ti –pazar günleri bizi kiliseye götürürdü– ama Hıristiyan Demokratlardan ve gösteriş olsun diye Missa ayinine katılanlardan nefret ederdi. Papa XXIII. Johannes öldüğü zaman bizi cenazeye saygı duruşuna götürmüş ve bir daha onun gibi bir papa gelmeyeceğini söylemişti. Biz de özel zenginler olduğumuza inanır, okulda büyüklerinkini andıran tartışmalarımızda hep bunu savunurduk.

“Saragat sosyalisttir, eğer başkan seçilirse çocukları yiyecek. Yoksa siz birilerinin sizi mideye, indirmesini mi istiyorsunuz?” Bir Hıristiyan Demokrat'ın kızı olan düşmanlarımızdan biri bize bu sözlerle saldırırdı.

Isabella ise avaz avaz, “Haydi oradan, asıl Hıristiyan Demokratların çocuklarını yiyecek, örneğin seni; gösteriş budalası olmayanların çocuklarına dokunmayacak; onun için biz oyumuzu ona vereceğiz; hem zaten arada bir yamyamlık hiç de kötü sayılmaz!” diye karşılık verirdi.

Sonra erkek çocuklar gibi kapışır, saç saça baş başa yerlerde yuvarlanırlardı. Ben, Isabella'ya bir şey olacak ya da ötekini yaralayacak korkusuyla olduğum yerde taş kesilirdim.

Park edilmiş arabaların önünden geçip tek başımıza bambu korusuna girdik. Seçimleri kaybettiğimiz için Isabella bozuk çalışıyordu. Ben onu izliyor, tehlikeli bir işe girişirse hemen atılmak için tetikte bekliyordum.

Bana dönüp, “Yarın okula gider gitmez onu bir güzel döveceğim, o zaman bir daha ağzını açamaz,” dedi.

Yere uzanmış, hafif rüzgârda sallanan bambu dallarının arasından gökyüzüne bakıyorduk. Uzun bir sessizlikten sonra Isabella alçak sesle sözlerini sürdürdü:

“Maria, ben bir kayalar ülkesinde doğdum. Bilmiyorum neresi, ama sanki görür gibiyim. Babamı da görüyorum: İriyarı, geniş omuzlu, kırmızı saçlı bir adam, gözleminde de tıpkı benimki gibi altın birer benek var. Hep

battaniye gibi kalın bir palto giyiyor, köylü olduğundan elleri de nasır tutmuş. O sert elleriyle beni hem dövüyor hem okşuyor. Annemi henüz göremiyorum ama her gün buraya gelirse belki o da çıkar ortaya.”

“Neler uyduruyorsun?”

Beni sinir eden hülyalı bir sesle yanıtladı:

“Doğruyu söylüyorum. Bak ellerime.”

Açıp havaya kaldırdığı ellerini gösteriyordu. Avuçlarındaki çizgiler kalemle çizilmiş gibiydi; nereden başlayıp nerede bittiği belli olmayan bu morumsu çizgiler, çılgın bir ağacın kolları gibi dallanıp budaklanıyor, birbirine karışıyordu.

“Bak, çizgilerin ne başlangıcı var, ne de sonu.”

“Ama doğduğun gün annemizin kucağında çekilmiş fotoğrafların var ya.”

“Evet, beni üzmemek için gerçeği sakladılar. Benim doğduğum ülke gibi bir yerde doğan ve öyle bir babası olan birinin her şeyi tek başına yapabileceğini, kimseciklere gereksinim duymadığını bilmiyorlar ki.”

Yattığım yerden doğruldum ve bir şey demeden önce uzun uzun yüzüne baktım. Yüreğim küt küt atıyordu.

“Yani sen annemizle babamızı sevmiyor musun?”

Yavaş yavaş kollarını aşağı indirdi, yerden bir tutam toprak alıp burnuna götürdü ve kokladı. Sonra birden, “Onlardan daha çok sevdiğim yığınla şey var: Bu koruluk ve henüz görmediğim bir sürü yer, karşılaşmadığım bir sürü insan. Annemizle babamızı da seviyorum, ama sadece kendi başlarına oldukları, akşamları gülüşüp öpüştükleri, bize söylemedikleri şeyleri birbirlerine fısıldadıkları ve sanki daha yeni tanışmış gibi göründükleri zaman. Sonra, bir de sen varsın, ödleğ kız...” diye mırıldandı.

Belime sarılıp beni yere çiviledi ve üstüme çıkararak yüzüme üflemeğe başladı. Odamızın camındaki yağmur damllarına yaptığı gibi, yanaklarımdan sel gibi yuvarlanan gözyaşlarına hohluyordu. Bu soluma, uzun süre aramızın açılmasına neden oldu. Hiç beklemediği bir anda bir tekme savurup kendimi kurtardım. Hızla eve doğru

koşarken avazım çıktığı kadar bağırdım:

“Seninle birlikte olmak istemiyorum, bir daha yüzünü görmek istemiyorum!”

Salonda anneme sarılıp başımı göğsüne gömdüm ve hıçkırma hıçkırma ağladım. Isabella'nın benim gözyaşlarım yüzünden cezalandırılacak olması vız geliyordu; artık ondan sorumlu olmak istemiyordum: Başına bir şey gelecek ya da bizlere bir kötülük yapacak korkusundan kurtulmak istiyordum. O anda, “Keşke hiç doğmamış olsaydı,” diye içimden geçirdim.

Annem onu azarlamadı. Arkadaşlarının önünde yaptığı gibi, yüzüne bakmadan başını okşadı, ama odalarını ayırdı.

Bir-iki yıl boyunca hemen hemen hiç konuşmadık ve onun kayalar ülkesiyle gerçek anne ve babasını gördüğü bambu korusuna adım atmadık. Güvenli bir kabuk saydığım odama çekilir, derslerime çalışır ya da arkadaşlarımla oynardım. Ancak yemek zamanları karşılaştık. Isabella da beni yeniden kazanmaya hiç uğraşmadı. Odamdan bazı bazı babamın ona bağırdığını duyardım: Bu ya dağınıklığı yüzündendi ya da karnesini kendisi imzaladığı için başöğretmen, babamı okula çağırması olurdu. Hele bir kez, öğretmen önündeki sıraya doğru eğilmişken, dayanamayıp sivri uçlu kalemini kadıncağızın poposuna batırırılmıştı. Özür olarak söylediği tek şey de, öğretmenin poposunun çok kocaman olduğuydu. Yavaş yavaş, bütün bu kötü olaylar onu yalnız bıraktığım, ondan uzaklaştığım için oluyor, diye düşünmeye başladım. Önceleri, birlikte olduğumuz zamanlar ödevlerini hazırlamasına yardım eder, okulda düşünmeden yaptıklarının ya da söylediklerinin sonuçlarından, öğretmenlerin öfkesinden onu korur, gözetirdim. Bensiz kalınca darmadağın olmuş, bilinçsizliğe ve sorumsuzluğa düşmüştü.

Isabella'nın ödevleri ise her gün çektiğim bir çileydi. Önümüzde kitap ve defter, masa başında karşı karşıya otu-

rurduk. Aklını karıştırarak bütün oyunları elinden alırdım, bir tek avucunda sıkıp yuvarladığı bir tahta top kalırdı.

Tılsımlı olduğuna inandığı o topu dikiş kutusundan almıştı.

“Bak,” derdi, “bu çatlaktan geceleri cinler ve kötü ruhlar çıkar. Onları görmek, onlarla bir yere gitmek isteyince bırakırım dışarı çıksınlar, yoksa parmağımınla çatlağı kapatırım, parolayı söylemeden kayayı yerinden oynatamazlar.”

“Hangi kayayı?”

“Parmağımı. Onlar için benim parmağım, Ali Baba'nın mağarasının önündeki kaya kadar kocamandır.”

Isabella, sonuna kadar okuyabildiği tek kitap olan, masal ansiklopedisindeki bütün öyküleri ezbere bilirdi.

Öğleden sonraları, aritmetikten başlayarak ödevlerimizi yapardık. Musluktan belli bir hızla akan su banyo küvetini ne kadar zamanda doldurur ya da her gün belli bir sayıda yem yiyen bir tavuk, torbadaki buğdayları kaç günde bitirir...

“Neden yiyormuş taneleri? Zorlayan mı varmış zavalıcılığı?” gibisinden sorulara başlardı.

Kendine özgü, değişik durumlar yaratmakta Isabella'nın üstüne yoktu.

Artık onun bütün kaçamaklarını bildiğimden, “Diye-
lim ki, pazartesi şu kadar, salı şu kadar yiyormuş, yem torbasını kaç günde bitireceğini hesapla bakalım,” diye üstelerdim.

Ama o yine bir yolunu bulurdu; yüzünün aldığı değişik ifadelere ve elinde çılgınca yuvarladığı topa bakarak bile bile yapmadığını anlardım. Ürkek, bomboş gözlerle yüzüme bakar, kendini kapana kısıtılmış gibi hissederdi.

“Yanıtlamadan önce düşünmem gerek, ama sen sınıfta olduğu gibi hemen cevap istiyorsun. Oysa ben, karnı aç olmadığı halde zorla bütün buğday tanelerini yemesi gereken tavuğu düşünüyorum. Yemese bu kez sen zavalı hayvancağızın başına dikileceksin (nasıl olsa o başı er geç koparacaklar) ve torbayı ne zaman bitirecek diye hesaplamaya başlayacaksın. Neyse, biliyorum yanıtı, çok kolay.

Haftanın bütün günlerinin tanelerini toplamak, sonra da işte, ne bileyim, bir şeye bölmek gerek. Aklımı verebilsem bulacağım, ama tavuğun bakışı gözlerimin önünden gitmiyor. Bağışla, ama böylesine mutsuz olmayan başka bir öykü uyduramaz mısın?”

Zeytinyağı ve yağ değirmeni, konserve kutuları ve Coca-Cola şişelerinin kapakları ile yeni problemler hazırlardım. Ama avucundaki tahta top yine titremeye başlar, Isabella gözlerini benden kaçırarak bin türlü bahane bulur, masallar uydururdu. Böyle anlarda onu resmen aptal, hatta geri zekâlı bulur, anne babamızın nasıl olup da bunun farkına varmadıklarına ve okulunu değiştirmediklerine şaşardım.

Çok geçmeden, aynı nedenlerden dolayı, dilbilgisi dersini de bırakmak zorunda kalırdık: Herhangi bir kuralı öğrenip uygulamayı bir türlü beceremezdi. Kitapları kapatıp bir yana koyduktan sonra, ne kadar akıllı olduğunu göstermek için bir oyun önerirdi bana. Masanın üstüne, bahçe yolundan topladığı, bana hepsi birbirinin aynı gibi gelen yirmi tane beyaz çakıl dizer, kurnaz kurnaz gülerek gözlerini sımsıkı kapatacağını ve istediğim herhangi bir ikisini aldıktan sonra, aralarında boşluk kalmayacak şekilde taşları yeniden yan yana dizmemi söylerdi. Sonra gözlerini açar, çakıllara sanki sadece kendisinin bildiği bir alfabenin harfleriymiş gibi bir süre bakar ve eksik olanları gösterirdi.

Hayranlıkla, “Nasıl buldun?” diye sorardım.

“Çok kolay: Kıçık ters dönmüş olanı, şiş karınlıyı ve bir de göbeğinde nokta olanı aldın. Hepsini bir masal gibi dizmiştim. Altına yeşil boklar sıçan leş kokulu cüceyi ve aptal küçük meleği aldın. O yüzden hemen anladım.”

O zaman onun üstün yetenekli bir çocuk olduğunu düşünür, gökyüzündeki bulutları nasıl devlere, cücelere ve meleklerle benzettiğini ya da önündeki bomboş kâğıda minicik bir nokta koyduktan sonra nasıl kendi küçük gezegenindeki yanardağları ve ateşe dayanıklı insanları anlattığını anımsardım.

CRISTINA COMENCINI

İtalya'da Bir Türk Sevdim

Maria, sana kaputumu bırakıyorum.
Babam onu bir askerden çalmış,
Diktatörlük düşerse bir gün gelir alırım.
Sakin yanından ayırma,
almaya geleceğim.
Seni seviyorum.

Mehmet

Maria ve Isabella... Bir inciye saklayan iki deniz kabuğu gibiydiler. Maria çekingen, Isabella arsız; Maria sorumluluk sahibi, Isabella kayıtsız; biri toprak, diğeri ateş...

68 kuşağından bu iki kardeş, ilköğrenliklerini Roma sokaklarında geçirir ve yaşam her ikisini de farklı yollara savurur. Maria, hayal kırıklığı yaşadığı ilişkisinden, kendisini çocuğuna adayarak kurtulurken, Isabella arayışlar içinde yollara düşerek Ağrı Dağı'nın eteklerine varır. Arada dağlar, denizler vardır artık...

Gün gelir, birbirinden dağlar kadar uzak o yollar, Maria'nın kapısını çalan bir konukla kesişir. Askerî darbe nedeniyle Türkiye'yi terk etmek zorunda kalan Mehmet, cebinde Maria'nın fotoğrafıyla çıkar. Bu kaçak Türk kilometrelerce uzakta olsalar da birbirlerinden hiçbir zaman kopmamış, Maria ile Isabella'nın arasından, bir yıldız gibi kayacaktır.

Günümüz İtalyan edebiyatının aykırı yazarı Cristina Comencini, kapıyı çalan bir yabancıyla altüst olan rolleri, gün yüzüne çıkan aile sırlarını anlatıyor. Kardeşler arasındaki o derin, zorlu ilişkiyi, bir aşk üçgeni etrafında ince ince işliyor...

Kahramanı Maria, yaşananlardan yıllar sonra İstanbul'a geliyor ve Boğaz'ın üstünde çığlık çığlığa uçuşan kuşları seyre dalarak çarpıcı, dokunaklı ve cüretkâr hikâyelerini anlatıyor okurlara.

Hem de yaşadıklarına tutkuyla sadık kalarak...

Kapak resmi: Olena Chernenko

ISBN: 978-975-510-922-0

